

Tolnai Ottó

Egy kosár déligyümölcs, egy kosár hal...

Pintér Lajos 60. születésnapjára

Nagy hó. Miként, Kosztolányi nyomán, mondani szoktam, carrarai hótömbök. Az ablaknál állok, várom, forró teám még hadd párologjon. Kezemben citrom. Ketté kellene vágnom, de nem teszem. Ráfeledkezem a hóra. Hallom az érintetlen, vattás némaság, ahogy magában ropog. És akkor egy pillanatra, mintha barátom hangja hallatszana át:

*...halott isten őrlí fogai között
az égi márványt.
Karácsony, hullni kezd a hó!*

Ahogy a kis vesszőkosárból kiemeltem, ujjaim közé fogtam, azonnal éreztem a citrom finom, vékony héját, azt, hogy valami jobb minőségű behozatal. Nem tudom, pontosan honnan is hozza be Szerbia (honnan hozta volt be Jugoszlávia, jöllehet saját termése is volt, ha nem is ilyen első osztályú) a citromot, honnan az ilyen jobb minőségűt, Görögországból, Ciprusról, valahonnan Közel-Keletről, Afrikából talán. Nem tudom, jöllehet tudnom illene, hiszen gyerekkoromban, édesapám boltjában gyarmatáru-kereskedőnek, kereskedelmi utazónak készültem, igen, lényegében ugyanoda, ahová idegenlégióba készülő barátaim...

Tátott szájjal gyönyörködöm a nagy hóban, jöllehet tudom, majd meggyűlik a bajom velem: ha nem az udvar, a kert kamrához, ketrechez, kutyaólakhoz vezető csapásait próbálom felszabadítani éppen, akkor majd az utcai frontokat hányom, avagy fenn a tornyos tető kanyonjait igyekszem kitisztítani, ha megenged, olvadni kezd majd, nehogy visszafelé induljon a víz, becsorogjon, rám szakadjon toronyszobám plafonja. (Fiatal pécsi művészettörténészek, a zentai Raffay és a többiek, egy izgalmas projektumot készítettek a beázó katedrális kapcsán: *Freskóvíz* címmel. Milyen jó lett volna bekapcsolódnia, beszervezni déli festő és művészettörténész barátaimat, kik ifjúságuk lényeges részét szentelték volt a kolostorok freskóin a rezzentlen arcok, az angyalszárnyak freskóvíztől való megtisztítására).

Szóval fogalmam sincs, honnan hozzuk be a citromot, narancsot. Csak a gránátalma behozataláról tudok valamit. Palicsifürdő macedóniai albán kolóniája például Virpazarról, a Preszpai-tó mellől, Montenegróból hozza, az egyik fiatal magyar házaspár, akiknek külön bódéjuk van piacunkon, pedig Itáliából, cse-

csemőfej nagyságúak, akárha a csecsemők festője, Bronzino festette volna őket. Én vagyok a legjobb vásárlójuk, lévén hogy egészségi okokból, mindennap megeszem egy gránátalmát.

Van Danilo Kiš *Fövenyórájának* egy számomra igen kedves mozzanata. Melyben Eduard Sam boltos unokaöccséről, Zsorzsról, vall – mesél a nyomozónak. Arról éppen, hogy Zsorzs szerette volna bevonni őt, a nevezetes menetrend szerzőjét, a gyarmatáru-kereskedésébe. Ugyanis 1939 környékén, Eduard Sam trieszti, majd pedig kotori és cetinjei útja alkalmával, a déligyümölcs ára és szállításának lehetőségei felől tudakolódzott nála. Lévén, hogy valamiféle üzlettársi viszonyt szeretett volna kialakítani vele, mivel a déligyümölcssel való bótolás ötlete eredetileg tőle, Eduard Samtól származott. Én azonban, mondja továbbá Eduard Sam, nem akartam betársulni, csupán annyi történt, hogy egy levelemben egyszerűen megemlítettem Zsorzsnek, hogy aszalt füge és gránátalma árusításával is foglalkozhatna, s hogy én a magam részéről néhány címet küldhetek, és beajánlhatom egy-két kereskedőnél. Ő viszont a maga válaszelevelében azt javasolta, hogy vállaljам magamra a beszerzés és szállítás ügyét, természetesen megfelelő pénzbefektetéssel, ő pedig az árusítással foglalkozna. Ily módon az egész üzleti kockázat rám hárult volna... Ezért feltettem magamban, megírom, hogy viszek neki egy kosár narancsot meg aszalt füget, s így majd legalább két-három szezonra ellátom déligyümölcscsel. Meg is írtam ezt a levelet, de a végén nem küldtem el: Zsorzs nem ért a kereskedelmi fogásokhoz, de humorérzéke sincs.

Még mindig nem nyúltam a késért, hogy a citromot kettészeljem, teámba facsarjam. Ám közben valamiféleképpen sikerül tetten érnem előző, elkülönülő mozdulatomat. Azt, ahogyan, semmit sem változtatva karom helyzetén, a tenyerembe engedtem, csúsztattam, ültettem, ujjaimmal körülfontam, megöleltem a déligyümölcsöt. És máris tapogatni, fogdosni, szeretgetni kezdtem. Sőt azon nyomban azt is felismerem, kinek a mozdulatáról van szó tulajdonképpen. Kit idéz fel, kire is utal ez a jellegzetes mozdulat azon nyomban. Kit illet meg.

Különösmód éppen azt, aki már előbb is megszólalt az égi márvány kapcsán. Mert egyedül ő, Pintér Lajos tud így megfogni, megölelni, soká ölelgetni egy déligyümölcsöt. Csak ő tud így szerelmeskedni vele. Igen, mintha nem is én, ő nyúlt volna a vesszőkosárba. Ő vette volna tenyerébe, ő fogta, fonta volna be ujjáival, ő ölelte volna meg a déligyümölcsöt. Mintha ő szaglászna, szeretgetné, miközben arcát előntené a mosoly, ami lassan, észrevétlen ránk is átragyogna. Mi is mosolyogni kezdenénk.

A csongrádi születésű Pintér Lajos még Eötvös-kollégista korában bukkant fel nálunk Újvidéken, a Telepen, a Virág utcában. Különösmód így kerültem aztán én is a Ménesi útra, lettem valamiféleképpen Eötvös-kollégista, fülelhettem hajnalonta a kollégiumi vaságyon, hangzanak-e még Fülep léptei...

*Derű, tűzpiros pincédbe jutok-e? Vagy örök
vaddarázs: kollégiumi vaságy a világ?*

És attól kezdve, ahogy én el-ellátogattam Csongrádra és a Ménesi útra, úgy látogatott ő el évente hozzánk (Domonkoshoz, Mauritszhoz, Ladik Katihoz, Borihoz, Herceg Jánoshoz). Jóllehet a véletlen folytán, először, majd aztán minden alkalommal, nagy-nagy munkában talált bennünket. Noha ő valójában inkább egy kis irodalmi motyorgásra vágyott.

Először amikor eljött, emlékszem, éppen tapétáztunk. Nagy, rücskös állatbőr-szerű, dohányszínű avagy finom minőségű, málnaszín tapétákat nyomtunk fel a lekapart, a budai földtől lemosott, csorgó ragasztóval bekent falakra. Megállás nélkül, egész nap. Ő volt a szemmérték, melyik sarkát kell feljebb avagy lejjebb csúsztatni kissé éppen a tapétalepedőnek. Valamint ő tartotta bennünk a lelket. Ő nevetteget meg, lendített át bennünket a kríziseken, amikor már úgy tűnt, nem bírjuk tovább. Mert valóban, nélküle, az ő kedélye nélkül sosem is tudtuk volna befejezni a tapétázást. A különös az, hogy a tapétalepedőkön rajta maradt a mosolya...

Másodszor pedig éppen egy új pöcegödröt ástam a kert első részében, a vadgesztenye alatt. Az eredetiben valami furcsa betonalakzatra bukkantam, ami miatt sehogyan sem tudtam összekötni a két gödröt, ahhoz hogy mégis összeköszem, már-már alá kellett merülnöm a borzalomban – aminek, lám, ki hitte volna, nem bugyrai vannak, hanem betonszerkezete van...

Harmadszor pedig a százéves diófánkat vettük volt éppen ki a hátsó udvarban. Belefulladt a vérbe. Ugyanis a Heidelberg és Darmstadt között, a Neckar homokos földjein spárgaszúrással keresett pénzen vett bikaborjakat, ahogy elérték az ötszáz kilót, nem vette át az állam, akkor mutatkozott első komoly válsága, nekünk, magunknak kellett – a diófához kötve őket, letaglózni. És a százéves diófa a szó szoros értelmében belefulladt az 5×500 kilós bika véérébe... Ki hitte volna, azok a szép szemű állatok egy-egy hordó vérral üzemeltek... Ástunk, egyre csak ástunk, de sehogyan sem tudtuk az óriás gyökérzetet körbeásni, akárha az egész földlabdát markolta volna. A különös az, Lajoska állandóan fenn ült az ágakon...

Később, ha jelezte, jönni készül, mindig megüzentük, majd keresünk valami nagy munkát...

Pedig ő tényleg csak egy kis művészeti, irodalmi, netán foci vonatkozású motyorgásra vágyott, egy Tóth Menyhért-képről például, netán Kormosról, ahogy alig tetten érhetően billenti át a népi költészetet Apollinaire vágányára, illetve fordítva. Lajos a népi irodalom felől érkezett Kormoshoz, én pedig az ún. avantgárd felől. És Kormosnál találkoztunk.

Lajoska mutatta meg nekem, a tiszai embernek, aki szinte a szó szoros értelmében a Tiszában születtem, a legszebb Tisza-szakaszt Csongrádnál, ott, ahol a Körös beleje ömlik. Ahogy megpillantottam azt a csodálatos szakaszt a Tiszának, gondolkodás nélkül beleugrottam, hogy átúszsam – mert erről szólt gyerekkorunk: át-úszni. És úsztam, úsztam, majd egyszer csak elbizonytalanodtam, hiszen felénk nem nyílt torkolat, és akkor ott a vízben, fáradva már, az sem segített, hogy néhány évvel azelőtt emeltem volt épp költői kategóriámmá a deltát mint olyant...

Ő, Lajoska mutatta meg nekem, a legszebb eperfás tanyát, nagyszülei tanyáját, közvetlen a Tisza mellett, ahol a csónak úgy szolgált, mint máshol a tragacs...

Ő mutatta meg a legszebb órjas japánakácot a szülői ház udvarán. Nekem, a kutyas embernek, a legszimpatikusabb, legokosabb kuttyát. Odaült közénk a japánakác alá, a padra. Egy cirkusz járta a várost, mesélte Lajoska, és legértékesebb kuttyájuk lelécelt, azt mondta, elege van a művészetből, a szemfényvesztésből, bohóckodásból, késdobálásból. Közöséges kisvárosi kutya lett. Jóllehet, szemem egyértelműen látszott művész múltja, hihetetlen okossága...

De, hogy a Ménesi útról se feledkezzünk meg, ő mutatott volt be engem az első japánnak, kollégiumi szobatársának, a ragyogó fekete hajú Sitosinak, akit aztán, csak majd harminc-negyven év múlva láttam, Tokióban, amikor egy ősz hajú, szakállas ember, egy nyelvész a tokiói egyetemről megkeres engem, az ősz hajú, szakállas embert, megszólít szépen magyarul, mint fordítóm, aki Budapesten tanult volt trombitálni, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán, mire én csodálkozva azt kérdezem tőle, maga is Budapesten tanult? Ottó! mondta az ősz hajú, szakállas ember, a neves japán nyelvész, nem ismered meg?! Hogy aztán, Lajoskát emlegetve (Sitosi felesége, aki aztán olyannyira lelkesedett kedves barátom, Tanka művészetéért, kecskeméti születésű) jókat sörözzünk vele...

Egyszer télen leküldtük Lajoskát Hvárra. Mert egyszer én is töltöttem ott egy telet, jóllehet tudtam, nem könnyű télen a sós korbáccsal, sós hullámhegyekkel vert utcákon levegőhöz jutni, jóllehet őt éppen levegőzni küldtük volna... Máskor pedig együtt nyaraltunk a Murteren. Együtt térképeztük fel, a fentebb emlegetett borzalom betonszerkezetének mennyországi ellenpontját, Murtert. Együtt fogyasztottuk volt törzshelyünkön, Tijesnón azt a bizonyos kapitális homárt, amit a sziget belső öblében, Jezerón vettünk volt az egyik éppen beérkező halászhajóról. Akkora homárnak azóta sem sikerült közelébe férkőznünk. Együtt strandoltunk volt a legnagyobb nudistastrandon, Pirovácon. Ahol gyorsan megegyeztünk, melyik nő is tetszik nekünk tulajdonképpen legjobban – de akkor egy napon a kiválasztott hölgy bugyiban érkezett a stégre... Titokban Lajoskára pillantottam, csak legyintett, ez is elkurvult már, mondta.

Mi voltunk Lajoska és Évi esküvői komái. A lengyeles Kovács Istvánékkal. Ezt külön ki kell emelni, lévén hogy a *Forrás*nak éppen Istvánnak köszönve lett állandó lengyel dimenziója, éppen neki köszönve lett talán leggyakoribb házi szerzőjévé Ryszard Kapuściński. Ezt azért hangsúlyozom ennyire, mert van Bora Csićnak, a Berlinben élő, jelentős szerb írónak egy csodálatos berlini regényciklusa (hat kisregény), amelynek egyik darabja, *Az új lakó* arról szól, hogy a szerző, nem kis írói ambíciókkal, megérkezik Berlinbe, és még el sem foglalja rendesen lakását, felcsöng a telefon, lám, máris keresik, gondolja. És egy határozott hang szólal meg: Ryszard Kapuścińskivel beszélek?!

És aztán, észrevétlenül, már-már a regény szervezőelvévé emelkedve, naponta megszólal ez a követelőző hang, ismételten felteszi a kérdést: Ryszard Kapuścińskivel beszélek?!

Nincs szándékomban részletesen ismertetni a regényt, majd közölni kell belőle a *Forrás*ban, hanem még csak arra szeretnék utalni, hogy amikor én *Az új lakó*ról beszélgettem, ott Berlinben, Bora Csić-tyal, feltűnt neki, nem győzött csodálkozni, az igazság az, fel sem tudta fogni, hogyan van az, hogy én ennyire ismerem azt a Kapuścińskit?! Igen, azonnal egyértelmű volt, Boro közel sem ismerte annyira,

mint én. Vagy az sincs kizárva, egyáltalán nem is ismerte, csak a nevét hallotta, és majd csak a telefonhívások hatására olvasott utána. Akkor elmondtam neki, hogy van Magyarországon egy vidéki irodalmi folyóirat, melynek Kapuściński a házi szerzője, majd minden művét megjelentették folytatásban. Boro csak nézett, ezt sem volt képes felfogni, csak nézett; már arra gondoltam, új regényt ír arról az alföldi városról, ahol Kapuściński a legismertebb szerző, a borbély is ismeri, a pincérnő és a hentes is...

Később Lajoska valami írószövetségi küldetésben Belgrádba érkezett Évával. Danilo Kiš várta őket. Őt kérte meg ugyanis az írószövetség, kísérje a magyar vendégeket, tolmácsoljon nekik. Gyorsan összebarátkoztak. Danilo, aki Montenegróban nőtt fel, azonnal megérezhette, Lajoska másképpen fogja meg, szeretői-ízleli a szavakat. Úgy, mint a déligyümölcsöt. És azt is, most utalnék a fenti idézetre, mármint hogy Zsorzs nemcsak hogy nem ért a kereskedéshez, hanem humorérzéke sincs (és ez egy igen komoly kiísi kritérium, az íróembereket illetően is), hogy Lajuskának milyen finom humorérzéke van. Szeretem, ha mesél találkozásairól, együttlétükről, mert mondja, folyamatosan együtt voltak, Danilo csak akkor ment haza, ha elfogyott a pénzük, ahogyan azt is szeretem, amikor Maurits vagy Nagy József mesél például Kišsel való találkozásairól. Nyurga, aranyos, vidám, vibráló, csupa szellem ember volt, mondja Lajoska. Nem is lehet párját találni, mert a csupa szellem emberek szinte sosem ilyen aranyosak, sosem ilyen vidámak. Időnk nagy részét, meséli tovább, a Fracuska sedam íróklubjában töltöttük, ami olyan volt, akár egy puskaporraktár, pártütő barlang.

Igen, azok a napok éppen Danilo új könyve, a *Boris Davidović síremléke* körül kirobbanni készülő botrány előtti, utolsó nyugodt napok voltak, talán azért is volt olyan fontos számára akkor az a két, Magyarországról érkezett ember, Lajoska és Évi, mert érezte, már mozog a lába alatt a föld. Mire Újvidékre értek, már ki is tört a könyv körüli botrány, Danilo többé már sosem is nyugodhatott meg.

Később, egy napon, akkor már igen otthonosak voltunk Csongrádon (az egyik legnagyobb délszláv író, Crnjanski szülővárosában), felhívott bennünket Lajoska, mondta, egyik rokona Szabadkára ment, csempét vásárolni... És elesett, és fejét az út éles padkájába verte. A mentő az újvidéki kórházba szállította...

Jutkával megkerestük a tartományi kórház sokkszobájában. Majd az édesanyja lejött hozzánk, tőlünk járt látogatni fiát, ugyanis ha ő beszélt hozzá, mintha hallotta volna... Amikor meghalt, Jutka minden képességére szükség volt, hogy haza tudjuk szállítani a hulláját. Emlékszem, az édesanyja egyre csak nézte a fia befászlított fejét. És egyszer csak, szinte felkiáltva, azt mondta, nézzétek, pilótasapka van rajta! Gyerekkorában pilóta szeretett volna lenni. És lám, most pilótasapka van a fején! Így repült el...

Aztán a bácstopolyai szobrász, Dudás Sándor, legjobb köztéri szobrunk, a magyarkanizsai *A költő és a festő* (Koncz és Dobó) megalkotója lett a csongrádi szobrász művésztelep vezetője...

És persze mind otthonosabbak lettünk Kecskeméten is. A Katona József Színház Tömöry rendezésében műsorra tűzte a *Végeladást*.

Majd pedig rajztanárom, Benes József lett kecskemétivé.

Egyszer együtt léptünk föl Pintér Lajoskával. Halason, Sömjén szervezésében. Én egy rakás könyvet pakoltam az asztalra. Ő a *Tiszatáj* friss számával a hónap alatt érkezett (akkor kérhette kölcsön a könyvtárosoktól). Én, kis híján belefut-ladva önnön versembe, végül a *Cápácskám*, *aput* olvastam fel, az egész könyvet természetesen.

És akkor került ő sorra. Lassan elővette a folyóiratot. Nem nyitotta ki, csak simogatta, hajlítgatta, szaglászta. Tűnődött a borító lila színén. Talán arra gondolhatott, mi a különbség a karalábé és a püspök lilája között. Majd közölte, hogy ő a *Tiszatáj* című folyóirat legújabb számában megjelent versét – pontosabban a vers első részét fogja felolvasni. És ez, hogy éppen azt fogja felolvasni, abban a pillanatban valamiféleképpen nagyon jelentőssé lett. De még akkor sem nyitotta ki a folyóiratot. Arra gondoltam, hirtelen lerövidül, elkurtul az est. De láttam, a közönség nagyon figyel, nagyon élvezi, akkor megnyugodtam. Átadtam, én is alávettem magam Lajoska delejezési eljárásának.

Akárha egy havas mezőn ballagva, elkezdett verse felé lapozni. Egész életemben folyóirattal mint olyannal birkóztam, de csak most láttam, milyen nagy belső távolságok, terek is vannak egy folyóiratban. És hogy milyen fontos is egy leközölt vers, egy leközölt vers mindkét része külön-külön is. A közönség lélegzet-visszafojtva figyelte, lapozott vele. Drukkolt, benne legyen a folyóiratban a vers. Mert akár az is megtörténhetett volna, hogy nem találja, nincs benne, valamiért kimaradt, vagy elvéti, és újból, előlről kell lapoznia. Sőt az is lehetséges, akkor sem találja, ha előlről kezdi a lapozást. És azt is csak most láthattam, milyen szép dolog is csak úgy lapozni egy folyóiratot. Rettegni kezdtünk, ha még sincs benne a vers, akkor most mi lesz?!

Benne volt. És azon kaptam magam, már ez az érzés is elég lenne. Hogy benne van. A folyóiratban. A vers. Széttárta, széthajtotta a két oldalt, mint galambászok a galamb szárnyát. Felemelte, megszagolta a papirost. Akkor azt mondta, versének, aminek ő most csak az első részét olvassa fel, ha gondolják, egy alkalommal majd a második részét is felolvassa, van egy mottója. A mottó X-től származik. És így hangzik.

És felolvasta a mottót.

Majd bemondta a vers címét.

Várt. Mosolygott. Minden bizonyjal eszébe jutott a vers indíttatásának eredendő mozzanata, és az jó volt neki, jó volt arra emlékezni, és azon hosszasan mosolyogni. És jó volt nekünk, közönségének is megsejteni azt a forró pillanatot. Jó volt bévül kerülni. Bévül lenni. És akkor nekem, a közönségnek és Sömjénnek is mosoly ült az arcunkra.

És Lajoska elkezdte olvasni a verset. Egy szép, normális tempóban. Ingyencmód. Egyetlen egyszer sem emelve fel a hangját. Ami szinte forradalminak tűnt nekem, ugyanis a költők (a színészekről ne is beszéljünk) általában felemelik a hangjukat, általában és nagyon. A negyedik-ötödik sornál hirtelen megállt, kinézett a versből, szemrevételezte, követi-e a közönség, látszott, örül a közönségnek, a mosoly-

lyal frissen zománcozott arcoknak, amikor meggyőződött róla, hogy a közönség követi, hogy egy hullámhosszon vannak, folytatta. Most egy szónál állt meg. Megállni egy szónál. Hozzáfűzött valamit. Folytatta. Igen, a szó szoros értelmében dédelgette versének első részét, dédelgette, mint egy déligyümölcsöt. Akkor befejezte. Úgy, hogy mindenki fellélegzett, arra gondoltak, tán ki sem bírták volna még egy részen át a szavak ilyen fokú intimitását, valamiféle szemérmes szemérmertlenségét, meghittségét. Arra, milyen okos elhatározás volt, hogy csak a vers első részét olvassa fel.

Persze nagyobb, sokkal nagyobb sikere volt, mint nekem. De úgy, hogy ez engem is boldoggá tett, valahogy az ő sikere az én sikerem is volt, rám is átsugárzott.

Olykor előveszem Lajoska egyik-másik kötetét. A *Fehéringes foglyokat*, és az *Alföldi festőkhöz* lapozok (: *Egy kosár hal a piacon. Hajnal van, / a halász épp meghozta, piszkos, nyálkás / zsákjából kifordította, a kétfülű kosárba: / fürge ponty, hasas tükrönponty, csuka, harcsa. / A halaskofa: káromkodások nagyasszonya. / Kincse, a kosár hal szebb, mint egy csokor rózsa*). Előveszem a narancsvörös (meggyzín?) táblájú *Európai diákdalt*, és a *Városi őszhöz* lapozok (: *Alkony-időn túl, / távolban kacagó gyerekek. / A fenyő is neveti, könnyezve neveti, ahogy / túlevélen lefut, bukseggel a pöttöm esőcsepp. / Mosdatja a hulló felhő a csipás háztetőket. / Gyerek láb lóbáz egy padon: lóbáz az eső lába is – / ázott lánycsapat fut át a városon: fut a szél, kergeti őket*.) Előkeresem az *Ezüstöt*, benne a *Tóth Menyhért árvasága* avagy a filozófusfestő alapkérdése: milyen hosszú a tarack szára? És olykor előveszem, fedőlapján Benes festményével, a *Tiszavirágot*, és a *Kis, kamasz dubletthez* lapozok, ezt a dublettet mindenki szereti a mi családjunkban, amit az irodalmi olvasókönyvek szerkesztőinek figyelmébe ajánlok (tulajdonképpen mellékelni kellene az ikerverset írásomhoz), majd tovább lapozok az *Irodalom* című vershez (: *itt sétálok két / lövészárók / között amit ti / ástatok irodalmárok / itt sétálok / a senki földjén*), de benne a *Történelem* című egysoros (: *Nem én törtem el*.) és benne az *Anagrammák saját nevére* is

(amit külön sorokba török, mert afféle mottóvá szeretném emelni, ezért majd nyitva is hagyom a zárójelet:

és akkor eljön / a kegyes anagramma értem / pintér lajos: / lant-piros éj – / az én lant-piros éjem

Állok az ablakban, kezemben a déligyümölcssel, nézem a tél üzemelő égi carrarai márványbányáját, és lassan megértem, miért is szólalt meg barátom. Az jut ugyanis eszembe, hogy én, noha éppen Fülepnek köszönve, ismertem belülről is a carrarai márványbányát, életemben először éppen Pintér Lajoskának – aki egy kifejezetten, programszerűen szinte, alföldi költőnek tudja magát – köszönve ismerkedhettem meg közelebről is a carrarai márvánnyal. Pontosabban egy valószínűs carrarai márványtömbbel. És ez tényleg különös, szép. És az is, hogy most neki ajándékozhatom, akárha már benne a büszttel.

Egyik barátnőjével, évfolyamtársával futottunk össze arrafelé, Kiskőrösön vagy Kisteleken inkább. Az sincs kizárva, a Ménesi útról már én is ismertem a lányt, nem tudom. Mindenesetre elhívott magához bennünket. És csak aztán

értettük meg, hogy barátnőnk szobrász férje egy-két órával előbb érkezett haza kis Renault-ján Firenzéből, ahol talán, nem emlékszem, valami ösztöndíjjal tartózkodott. A kis Renault csomagtere még nyitva állt.

És benne egy 70–80×50-es fehér tömb. Egy márványtömb. Ami már így is szenzációszamba ment. Vakító fehérségében. Úgy néztük, mint García Márquez hősei a jégtömböt. De az is megfordult a fejemben, só, amit a teheneknek hozott. Amikor látta arcomon a csodálkozást, a meghiátságot, azt, hogy váratlanul médiumává lettem annak a tömbnek, megjegyezte, hogy Carrarából hozta...

Hogy az a tömb egy carrarai márványtömb.

Sok mindenről beszélgettünk, de én csak a márványtömb felé pislogtam, csak a márványtömb körül forgolódtam, settenkedtem. Mert akkor már a kedvemért kiemelte. Én persze meg sem bírtam volna mozdítani. Végül már akárha körmömmel véstem puha, sós állagát...

Itt közbe kell iktatnom, a már különben is megidézett Fülep Lajossal kapcsolatban, hogy a *Forrás* körében eltöltött időm legkedvesebb pillanatai közé tartozik a Vekerdi Lászlóval való gyakori együttlét, lévén hogy a *Forrás* legszűkebb köréhez tartozott. Egyik legkedvesebb könyve számomra éppen a Fülep Lajos levelezése. Előkeresem azt is. És, különösmód, szinte magától nyílik ki azon az oldalon, ahol Izsó kapcsán éppen a márvány szerepéről vitatkoznak tanítványával, Tolnay Károllyal. Tolnay arról ír levelében, hogy ha megnézzük a térképet, nyilvánvalóvá lesz, hogy az ország közepe, a nagy Alföld – ahol nem volt nemes anyag – üres, ott nem volt monumentális szobrászat-építészet, mégpedig azért nem, mert a természet nem favorizálta...

És akkor, azt kell látnom, azt kell most leírnom, hogy ott állunk a nagy Alföld közepén egy carrarai márványtömb körül. Mintha csak akkor, ott dobta volna ki a föld, mintha csak akkor, ott bányásztuk volna ki... Milyen kár, hogy ezt az esetet nem meséltem el Vekerdi Lászlónak.

Végére érve köszöntő szövegemnek, most látom csak, át kellene fogalmaznom címét, hiszen nem csak déligyümölcsöt és halat kellene küldenem jubiláló barátomnak, hanem azt a carrarai márványtömböt is át kellene szállítani valamiféleképpen Kecskemétre, illetve hát a csongrádi szobrászati művésztelepre, amit topolyai barátunk vezet, hiszen ez – Kosztolányi carrarai márványa, valamivel könnyebben szállítható... És ha a zsír már anyagává tudott lenni a mai szobrászatnak (ezt a váltást, ugye, éppen Kosztolányi érezte meg először), akkor minden bizonnyal hamarosan azzá tud lenni majd ez a hőemberré tűnő, ifjúságunk pogány szilajságát, kaján tiszteletlenségét, de Buddha fölségességét is hordozni tudó anyag, a hó is.